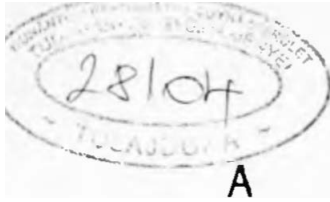

Usonnósi
é.é.

HÁLAADÁS

TEPLOS

ALAPJÁTÓL A CSILLAGIG

TEPLOSÉPÍTÉS TORTÉNETE

ÖSSZEÁLLÍTÓTA :

NAGY SÁNDOR

REF. LELKIPÁSZTOR

ÁRA: 2 PENGÓ

KIADJA AZ ÉRSEKUVÁRI REF. EGYHÁZ

„Az Érsekújvári Református Fiókegyház HÁLAADÁS
temploma“. — Épült: 1941. IX. 27 — 1942. X. 30-ig.
Felszentelése 1942 XI. 8.

A templomépítés története.

Írta: Nagy Sándor, lelkipásztor.

A nagymultú érsekújvári ref. egyház 1663. szeptember 24-én, amikor a török Érsekújvárt elfoglalta, elpusztult. A 3000 léleknél többre tehető gyülekezet szétszóródott. Ezekben a jó magyarokban nem bízott a török, hát szétkergette őket. Templomukat pedig, mint az akkori Újvár legnagyobb templomát, mecsetté alakította át. A menekülő reformátusok Léva, Komárom felé vették útjukat, egyesek nyugatra mentek. Léván, Törén, Komáromban, Kocson, Nagyvigánton élnek családok, akik Újvárból menekült reformátusok utódjainak tartják magukat. Dr. Tóth Lajos pápai theol. akadémiai tanár történelmi kutatás alapján közölte velem, hogy a Tóth családnak, amelyből ő is és e sorok írójának felesége is származik, az Érsekújvárt alkotó egyik községben, Gúgon volt birtoka. Ez a család Léva felé menekült.

A töröktől 1685-ben foglallák vissza Újvárt. A mecsetté alakított templomunk a város visszafoglalásakor az ádáz harcok martaléka lett.

Ettől az időtől református Újvárban nem telepedhetett meg. A szétszórt gyülekezet tagjai ősi települési helyükre, szülőföldjükre, régi birtokukra e kegyetlen rendelet folytán vissza nem jöhettek.

II. József Türelmi rendelete, illetve az 1790-91. évi törvényhozás, továbbá az 1848. évi XX. tc. hoz csak változást. 1894. november 1-én az érsekújvári Babka sirkertben eltemetett református vallású Jászkiskéri Helle Ferenc 1848 körül Érsekújvár városának tisztviselője volt. A r. kat. vallású menyasszonya is állért a ref. vallásra. Ebben az időben már más a szellem és a városnak református tisztviselője is van. Különös, hogy mégis kevés a beköltöző hívünk. Akkor lesz nagyobb a szaporodás, amikor Érsekújvár város jellegét öli és megindul a falu város felé való áramlása.

Templomba Ógyallára járnak, különösen a Komárom-Érsekújvár közti vasútvonal megépülése után. Majd havonta egyszer Újváriban az ág. ev. templomban tart istentiszteletet a gondozó lelkész.

1920. esztendőben a beteg ógyallai lelkipásztort, Mórocz Mihályt, Sedivy László nyitrai lelkipásztor váltja fel, aki amint ideje engedte havonta egyszer, kétszer tartott istentiszteletet. A templomépítés gondolata ez időben vetődött fel. Istenháza nélkül olyan az életünk, mint a hajléktalan ember élete. Nem baj, ha szobanagyságú is, csak a miénk legyen. Sedivy László lelkes munkatársaival erre a célra 30.000 koronát gyűjtött. Megoldás mégsem adódott 1934. esztendőig.

A régóta húzódó problémát Udvaros Ferenc jelenlegi tb. főgondnokunk oldotta meg, aki az Andódi utca 12. sz. alatti épülettömbjében helyiséget bocsát rendelkezésre. Gyüleke-

Udvaros Ferenc tb. főgondnok telkén lévő templom
1934—1942.

zeti házról volt szó, de az igények megnöttek és templom lett belőle, amit 1934. március 18-án szentelt fel Balogh Elemér püspök úr. Még ugyanez esztendőben tornyot épít a lelkes kis gyülekezet és igen boldogok, hogy most már templomuk van. A toronyba két harangot szerznek, egyet vétel útján, egyet pedig ajándéka kapnak Egry Ferenc kisgejőci harangöntő nestertől. A torony és harangok felszentelését Balogh Elemér püspök és Soós Károly esperes végezték.

1934. október 4-én hozott egyházmegyei közgyűlési határozat egyházunkat visszacsatolta eredeti anyaegyházunkhoz, Ógvalláshoz, ahol 1934. október 14-én iktatták be hivatalába Nagy Sándor lelkipásztort.

A gyülekezet és a fiókegyház lelkésze közt kiépülő lelkikapcsolatok meghozzák áldásukat. Mind a két fél megtesz mindent a nagyobb eredmény érdekében. Ezentúl minden vasárnap van Érsekújvárott is református istentisztelet, megindul a helmissziói munka.

A hazatérést jelentő 1938. esztendő új feladatokat elé állít bennünket.

Mindenek előtt szükségessé vált a megfelelő nagyságú templom megépítése. Nem tartható fel huzamos ideig az a boldog, de mégis szomorú állapot, hogy a templomba jövő emberek ne férjenek be az istenházába.

Cselekedni kell. Honnan veszünk pénzt a templomhoz? Híveink 80 %-ban vagyontalanok. Sem ingatlanunk, sem pénzünk. A hétről-hétre elérkező vasárnapi istentisztelet mindig

sürgel bennünket. A töprengés nehéz órái érkeztek el hozzánk, amikor énekeskönyvünk szavaival így sóhajtottunk fel: „Gyakran még a boldogság is egész teher mi rajtunk”. (116. dics. 4. v.)

Felbátorított bennünket a kormányzat támogatása. A felvidéki földbirtokrendezés során nyert ingatlanunk, bár eddig jövedelmét a rá teljesített fizetéseink felemésztették, mégis olyan alap lett, amire már számíthattunk költségvetésünkben. Nem feledjük el érte Dr. Szilassy Béla nevét.

Lelki előkészítő munkánk eredményt hozott. Bár a magyar ember inkább befelé éli vallásos életét és arról nem beszél, most mégis elmondjuk sokszor: imádkoztunk Istenünkhöz, könyörüljön rajtunk és jöjjön segítségünkre a templomépítés megvalósításában. Meggyőződéssel állítjuk, ennek köszönhetjük, hogy mindenhol megértéssel, jóakarattal találkoztunk. Különösképen 1942. november 8. napja a bizonyosságunk. Isten megsegített bennünket.

Istennek nagy ajándéka volt, hogy a várostól telket kaptunk. Hálával gondolunk érte Dr. Rézler Gábor polgármesterre és a város képviselőtestületére. A minisztériumokban sokszor kellett ügyeinket dülőre juttatni. Itt is adott Isten segítséget. Fáji Fáy István vallás-és közoktatásügyi államtitkár úr sokszor tudtunk nélkül is közbenjárni. Áldja meg érte a jó Isten.

Itthon sok kedves munkatárs közül Kató István gondnok nevét említem meg. Szívügye

volt a templom. Testében törődött, szíve beteg és mégis olyan csodálatos hajtó motorunk volt ez a szív. Ha a pénz és az anyag az épülő istenházához hiányzott, ha mindannyiunk tudása már csödöt mondott, ő előkerítette. Ha emberi összehasonlítást szabad lennem, azt mondom, mindannyiunk között Kató István tett legtöbbet.

Megkérdezték azt is tőlem, melyik volt a legkedvesebb adomány, ami befolyt templomunkra. Erre azt válaszolom, hogy a legkisebb és a legnagyobb. Nem az összeg tette azzá, hanem a lélek, amellyel adták. A legkisebbet Császár Lilla csöpp, kicsi lányka adta Illés Zsófia gyűjtő testvérünknek. Édesanyám, engedje meg, — kérte az anyukáját, — hogy 20 filléremet adjam oda a templomra. Most is megvan ez a 20 filléres. Oda tesszük emléktárgyaink közé. A legnagyobb összeg adományozója nekem akart örömet szerezni. Tudom, — mondotta, — örülne tiszteletes úr, ha az orgona is megépülne. 5000 pengőt ajánlok fel orgona céljára.

1941. szeptember 25-én 278 évvel azután, hogy az ősi ref. egyház tagjai szétszéledtek városunkból, ünnepi gyűlése volt presbiteriumunknak. Az előterjesztett tervek alapján véghatározatot hozott a templomépítésre. Ugyanez év októberében pedig megindult a munka. A falak félig december közepére elkészültek, amikor a beálló hideg miatt félben maradt a munka. Az építkezést 1942. március 16-án

folytattuk s folyamatosan végeztük október hó 15-ig. Azóta a belső rendezést állítják össze asztalosaink: Halász Vilmos és Prohászka Mihály helybeli asztalosmesterek. Az 5000 pengős adomány orgonánk megrendelését is lehetővé tette. Megboldogult Árokháty Béla nagytiszteletű úr, orgonaművész és Antos Kálmán szegedi orgonaművész úr tervei alapján a jónevű pécsi Angster József és fia orgona- és harmoniumgvár R. T. építi. A 16 változatú, két mannás 23 játszássegítővel, elektromos fűvósszerkezettel tervezett orgonának csak a homlokzata készül el a templom felszentelésére. Az orgona 1943. húsvétljára lesz kész.

Röviden ezekben tudom összefoglalni templomépítésünk történelét. Emberek végezték a munkát, de mindig Istennek engedelmeskedő lelkek.

A nagy munka be van fejezve. Kezünket azonban nem tehetjük ölbe. Egyház életében megállás nincs, mert visszafejlődését jelenti. A keresztvénség örökifjúsága állandó munkát követel. Elöttünk még nagy feladatok vannak. Meg kell építenünk a lelkészlakot, amit gyülekezeli otthonnal szeretnénk összeépíteni. Anyaegyházzá fejlődésnek ez adja meg a lehetőségét. Hisszük, Isten ebben is megsegít bennünket és az elkövetkező két-három esztendő ezt is meghozza.

Most egy pillanatra megáll a munkánk. Boldogan ünnepelünk. Templomunk előtt meg-

állunk, tornyára esik tekintelünk. szemünk
felsiklik rajta, fel a végtelen magasba, könny
szökik a szemünkbe és eszünkbe jut: jó az
Isten.

Hogyan épült meg a mi templomunk?

Irta: Dr. Baranyay Dezső, kir. járásb. elnök.

1942. november 8-án a régi híres végvárban, Érsekújváron, a megépült új magyar bástyát, a reformátusok templomát adják át rendeltetésének.

Idegen és városbeli egyaránt kérdezi, miképen tudott a nem régen még oly kicsi gyülekezet ilyen szép templomot építeni az új világháború közepén, küzdve nemcsak építési anyag megszerzési nehézségekkel, de pénz, munkás és még nem tudom milyen hiánnyal.

Ha végignézzük az elmúlt pár esztendőn, ha a legbelsőbb munkatársakkal, az egyház vezetőivel beszélgetünk erről, nem tudunk más eredményre jutni, mint Isten bölcs segítségével épült meg. A lelkipásztor által 1941. tavaszán kiadott történelmi füzet első oldalán ez a mérésznek látszó program van: 1942 november 8-án megkondulnak az érsekújvári Hálaadás templom harangjai. Mennyi nehézség állott azóta az építés útjába! Isteni csoda, hogy a templom tervszerűen elkészült. Benne Istent hívó lelkek közös óhaja, imádsága öltött valóban testet.

Példamutatás e templom megépülése arra is, hogy mire képes egy kis lelkes tábor. Ha van bennük kemény akarat, összetartás és a lélek tüze fűti őket. Most láttam meg igazában, mire képes a mi magyar fajtánk.

A felszabdulás után a városunkba beköltözött reformátusokkal egyházunk egyszerre megizmosodott. A csehszlovák megszállás alatt nagy buzgósággal megépült kis templom egyszerre szűknek bizonyult. Az egyház vezetősége kiadta hát a jelszót: templomot építünk! A munka alapos előkészítése végett 1940-ben megalakították a templomépítési bizottságot. A határozat hozatalra felhatalmazott presbiteriumot így tulajdonképpen kiegészítettük, mert ebbe a bizottságba összes szakemberünk és minden lelkes férfi testvérünk bekerült.

Megindult a pénzszerzés munkája. 1941. őszén pedig az építkezés. A templom telke a város egyik elhagyott, mélyen fekvő területe volt. Fel kellett töltenünk. A templom fundamentumát épen ezért sokkal mélyebben kell keresnünk, mint a mostani földfelszín mutatja. Igen sok betont építettünk az alapba. Ez pedig ma drága. Csak példának hozom fel, hogy vagon hiány miatt sokszor a cementet a gyárból kocsival hozattuk, amikor fuvarért métermázsánként 4 pengőt fizettünk. A torony alatt lévő beton kocka 1:3 keverési aránya mellett bizony nagyon sokba került. Isten velünk volt, mikorra pénz kellett, mindig együtt volt a szükséges összeg.

Amint emelkedtek a falak, úgy szaporodtak

az érdeklődő emberek is. Sok mindenre kíváncsiak voltak. Többek közt arra is, honnan vettük a pénzt. Éppen az ott levő presbiterünket Katona Jánost kérdezte meg az illető. Katona János az égre mutatott: — „Onnan ni“.

Onnan felülről, ahonnan száll alá minden jó adomány és tökéletes ajándék, onnan jött az a csodálatos fürgeség, fáradhatatlanság, kedves öreg és fiatal korban lévő munkatársaink számára. Nem volt olyan pénzügyi nehézség, amelyet át nem hidallak, olyan pénzforrás, amit fel nem kerestek. Nem volt olyan hiányzó anyag, amit meg nem szereztek.

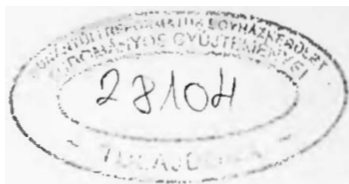
Csak így volt lehetséges, hogy templomunkat egy év alatt 1941. év őszétől 1942. év őszéig felépítettük.

Mindebben oroszánrésze van Nagy Sándor lelkipásztor urunknak, akinek 1933. november 13-án Ézsaiás 62. rész 2-3 versei alapján mondott predikációjára: „A magyar név megint szép lesz“ mindenki emlékszik, hiszen benne rajzolta meg egyházunk szép jövőjét is. Az építés alatt többel tartózkodott Érsekújvárott, mint otthonában, családjá körében, Ógyallán. Bölcs vezetése alatt az érsekújvári egyházban nézeteltérés, megbasonlás, pártoskodás — hála Istennek — nem volt. De olyan gyűlés se volt, ahol a hívek lelkészükkel nem lettek volna egyhangú véleményen.

A közös célban összeforrott, lelkes emberek kitartó munkáját a jó Isten megjutalmazta. Ott áll Érsekújvárott a hősi halált halt kormányzóhelyettes urunkról elnevezett Horthy

István téren a Hálaadás templom, tornyán a gömbbel és a csillaggal, jelképezve, hogy benne a föld a mennyel van összekötve.

Templomunk a Hálaadás temploma. Hálankat fejezi ki a szabadító kegyelemért, hogy 20 éves idegen uralom után hazatérhetünk az édes hazánk kebelére, ahová mindig hazavágytunk, mert magyar a nyelvünk, szívünk és reménységünk. Hálaadás az elvett áldásért, segítségért a nehéz időben, hálaadás az isteni irgalomért, amellyel könyörüilt rajtunk és megadta, hogy 270 esztendő után ebben a városban ismét a mi templomunkban dicsérhetjük az Ő háromszor szent nevét.

A mi pénzügyeink.

Írta: Szegeő József főgondnok.

A templomtervező mérnökünk, aki egyébként egyházunk presbitere is, végighallgatta kívánságainkat. Tervezen 300—400 hívőt befogadó egytornyú templomot. Épüljön hozzá tanásterem. Orgonát a szószék fölött helyezze el. A templom tartós anyagból olesón épüljön, mert kevés a pénzünk. Építésmérnökünk erre egy kis lécszerű szerszámot vett elő zsebéből, számolt és azt mondotta 80.000 pengő. Ekkor 1941. augusztusát írtuk.

Egymásra néztünk, fejünket lehajtottuk és hallgattunk. A templomot meg kell építenünk. Jelenlegi templomunk kicsi, híveink nem férnek bele. Honnan veszünk elő ennyi pénzt? Ezek a gondolatok járták át agyunkat. A néma esőnd után majdnem minden jelenlevő presbiter egyszerre mondta: — „Készítse el a terveket mérnök úr.”

Éppen annyi készpénzünk volt, amennyivel a tervek elkészítésének mérnöki költségeit ki tudtuk volna fizetni, ha a tervezőnk azt pénzért csinálja.

A tervek elkészítésére adott rendelkezés kényszerítő hatással volt reánk, hogy a temp-

lom megépítéséhez szükséges pénz megszerzéséhez hozzáfogjunk. A presbiteriumban és a közben megalakult templomépítési bizottságban egymás után hangzottak el a tanácsok, mit kell lenni. Egymást biztatjuk, nem kell félni. lesz pénzünk. Dr. vitéz Fekets Imre ügyvéd, presbiter testvériünk váltig hangoztatta: a pénz a földön van, csak le kell érte hajolni. Ma, amikor 100.000 pengőnél jóval többet fizetünk ki templomunkra, mindannyian tudjuk, a pénz Isten kezében volt, csak imádkozni kellett érte és Isten akaratának engedelmeskedni.

Ha a számszerű költségvetést néztük és a rendelkezésre álló fedezelel, eszünkkel, a földi kétszerkettővel, nem fogtunk volna az építkezéshez. A kétségnek a cselekvés vethet véget: hitünkkel cselekedlünk. Isten számtánára bíztuk magunkat.

Lelkipásztorunk szószékről, személyes beszélgetéssel kérte híveinket a teherhordozásra, presbitereinkkel együtt házilátogatást végzünk gyülekezeti tagjainknál. Ennek a munkának a 80 %-ban vagyontalan híveink közt 25.000 pengő önkéntes megajánlás lett az eredménye. A propagandát és az anyagi lökegyűjtést szolgálta lelkészünk által kiadott „Hálaadás” c. könyvecske, amelynek jövedelme ugyancsak templomunké lett. 4.000 pengőt hozott ez is. Személyesen és kérvénnyel kerestük fel a helybeli és vidéki gyárat, vállalatokat, bankokat. Meghallgattak bennünket. 5.000 pengő adomány érkezett tőlük. Ki kell emelnünk a Cikta-gyár 1500 pengős adományát. Kérvény-

nyel fordultunk a m. kir. pénzügyminiszter úrhoz, engedélyezzen templomépítésünk javá-
ra tórgysorsjátékot. Célkitűzésünk méltánylás-
ra talált, a miniszter úrtól engedélyt kaplunk
tórgysorsjáték rendezésére, ami 10.500 pengő
liszta jövedelmet jelentett. Nyitra-Pozsony k. e.
e. vm. területére alispán urunktól, Komárom,
Bars-Hont k. e. e. vármegyék területére a bel-
ügyminiszter úrtól nyert adománygyűjtési en-
gedély alapján lefolytatott gyűjtésünk kb. 7000
pengő támogatást biztosított. Egy magát meg-
nevezni nem akaró helybeli testvérünk orgo-
nánk megépülését tette lehetővé. 5000 pengőt
adott azzal a kikötéssel, hogy az orgonának is
meg kell épülni. Adomány számunkra egy r.
kat. testvérünk 1300 pengő értékű munkája,
aki adományát bejelentő levelében azt írja,
hogy egyházunk munkáját évek óta figyelni és
elben a megalkuvás nélküli nemzeti és hitépi-
tő munkában, mint magyar ember segítségünk-
re akar lenni. Természetben nyújtott adomá-
nyok értéke 4.000 pengő. Érsekújvár megyei
város telkel adománvozt, továbbá 1.000 pen-
gőt évi 200 pengő részletben 5 év alatt fizetve.
Hivatalos támogatás a m. kir. vallás- és közok-
tatásügyi miniszter úrtól 500 pengő, a komá-
romi ref. egyházmegyétől 520 pengő összegben
érkezett. Igen nagy segítség számunkra a vi-
dékéről napról-napra postán küldött adomány.
Olvasnak, hallanak rólunk, segíteni akarnak
nekünk. A farkasdi református gazdák 450
pengőt gyűjtöttek lelkük indítására és mint az
ő külön adományukat hozta el megbizottjuk.

Költségvetés szerint 80.000 pengőbe került volna templomunk. Időközben az anyag és munka megrágult. Most, hogy az építkezés befejezése megtörtént, számadásunk 120.000 pengő kiadást mutat.

Ha az építkezésből fentmaradó adósságot, az építkezési összeget és a templomra befolyó pénzt összehasonlítjuk, azt kérdezzük, honnan is jött össze az a sok pénz, amit kifizettünk. Ma a háború következtében megszegényedett életviszonyok közt élő sok testvérünk hogyan tudott jöceselkedetekben ilyen gazdag lenni. Isten iránti hálás emberi szívek nyitak meg, azok adakoztak. Számunkra ezek az emberi szívek a Mindenható megsegítő kegyelmének forrásai voltak. Áldja meg az Isten ezeket a kegyes adakozókat.

Munkatársaink.

Irta: Kató István gondnok.

A komoly egyházi élet a megnövekedett belmissziói munkakörrel olvan terhet ró lelkészeink vállára, amit egy ember elhordozni nem tud. Virágzó hitélet ezért csak abban a gyülekezetben lehet, ahol a lelkésznek hívei köréből munkatársai akadnak. Törvény által mellé állított gondnok, presbiter, stb. munkatársakon kívül segítője lehet egy-egy lelki ajándékkal (karizmával) megáldott egyén.

Mennyivel inkább szüksége van segítőtársakra a lelkésznek, ha az egyház nagy feladat megoldására vállalkozik, pl. templomépítésre.

Istennek egyházunk iránt való csodálatos jósága abból is kitűnik, hogy az érsekujvári gyülekezetnek mindig vannak lelkes munkásai.

Szegheő József főgondnokot említem elsőnek. Egyházunk irodái, ügykezelési munkáját, templomépítési számadásait vezeti nagy buzgalommal. A tárgysorsjáték megrendezésének óriási rendezését ő bonyolította le nagy megelégedésre Berky Teréz segítségével.

Dr. Baranyay Dezső, kir. járásbírósi elnök a templomépítési bizottság elnöki tisztét vállalta. A különböző bizottságok határozatai

nála futottak össze s kidolgozva juttatta azokat a presbitérium elé. Nehéz kérdések egész sorát oldotta meg józan magyar ítélőképességével.

Dr. vitéz Fekets Imre, ügyvéd, presbiter pénzügyeink szellemi és anyagi teherviselésében van nagy segítségünkre. Egyházunk jogi képviselőjét vállalta. Józan, vidám életbölcselete sokszor öntött új erőt belénk.

Nagy hálával tartozunk Istennek Katona János, ny. útbiztos, presbiterünkért. Egyházunk mindenese, aki ha kell irodai munkát végez, ha kell híveket látogat, ha kell az építésnél felügyel. Elmondhatjuk, templomunknál egyszer sem keverték meg felügyelete nélkül a betont. Napsütésben, szélben mindig ott láttuk egyenes alakját. Egy alkalommal erős hűléssel találta ott a lelkipásztorunk. Kérte, menjen most haza, mert félti egészségét. Nem lehetett akkor sem elküldeni onnan. 80 felé tartó életéveivel még a vármegyékben folyó gyűjtésben is részt vett. Áldja meg őt a jó Isten.

Szőcs Imre presbiterünk egyházunk miszionárusa nevet érdemelte ki. Városunkban mindenkit ismer. Meleg szíve, mély vallásossága sok tévelygő egyháztagunkat hozott a gyülekezeti közösségbe. Régebben a vidéken, most Érsekújvár városában gyűjtött a templomra.

Halász Vilmos asztalosmester, pénztárosunk, csendes, szorgalmas odaadással végzi a pénzkezelés munkáját. Templomunk finom asztalos munkája az ő vállalkozásában készül.

Pintér Géza ny. főmozdonyvezető az irodai munkában segít nagy buzgalommal. Pon-

tos, szorgalmas segítőtárs. Léva városában ő volt a gyűjtőnk.

Itt kell megemlékeznem a gyűjtési munkában résztvevő testvéreinkről még, u. m. Csont-hó L. gyári munkás, presbiter, néhai Végh Béla, Mácsik Béla, Fodor Sándor, Illés Zsófia, özv. Vágó Lajosné, Fejes Ilona testvéreinkről. Különösen áldott volt Illés Zsófia testvérünk munkája.

Legalább névleg említem meg: Seres Istvánt, Szántay Józsefet, Zóbel Dezsőt, Gööz Józsefet, Elek Szilárd Pált, Balogh Ferencet, Gombos Sándort, Rátz Gáspárt, Elek Bélát, Huszár Kálmánt, ifj. Katona Jánost, Kéry Pált. De ki tudná felsorolni mindegyik nevét.

A templom belső berendezésére újból gyűjtést indítottunk híveink körében. Ezt a munkát nőegyletünk buzgó tagjai végzik. Jó munkát végzett Szekeres Jánosné, elnöknő, Huszár Kálmánné, Nyárády Sándorné, Ziska Etelka, Szöcs Imréné, Frischer Jakabné, Berky testvérek.

Szikszay Józsefné, Dr. Cserhalmy Boldi-zsárné, Elek Szilárd Pálné, Seres Istvánné, Klinda Aladárné és sokan mások. Nagy Sándorné, lelkipásztor neje és Udvaros Ferencné, tb. főgondnok felesége az Úrasztala terítők megszerzése és elkészíttetése körül buzgolkodtak eredményesen. Testvéreink Úrasztalára, szöszékre, padokra, stb. szép megajánlásokat tettek.

Istennek áldását kérem minden testvéremre, aki a nagy munkában részt vett. Mind

templomépítők, egyben Isten országának építői is. Az építő kövek összehordásában segítettek, azt hitték, csak látható templomot építenek, Isten pedig belőlük építi meg mint élő kövekből az Ő láthatatlan templomát, mert életük fundamentuma a Krisztus lett.

A templom műszaki leírása.

Irta: Szegheő Zsigmond városi főmérnök.

Az érsekújvári református Hálaladás templom a Gázgyár és a Zolthay utcák kereszteződésénél lévő Horlhy István téren épült. A templomtelket Dr. Rézler Gábor polgármester indítványára Érsekújvár megyei város ajándékozta az érsekújvári református egyháznak. A telek helyszínrajzi száma 6320/2., területe pedig 833 négyszögöl (2996 m²). A háromszög alakú telek mind a három oldalról utcákkal van határolva. A templom a telek közepén helyezkedik el úgy, hogy a főhomlokzata a Szt. István-tér felé néz. A torony a templom jobb oldalához csatlakozik a főbejárat vonalától 50 cm-re hátra ugorva. A templom beépített területe 310 m², a telek többi része parkosítva lesz.

A templom építési vonalait városunk újabb épületeinek modern stílusa határozta meg. Vagy egészen modern, lapos tetejű, vagy az erdélyi templomok mintájára kialakuló magyaros templom formát választhattuk volna. A hypermodern templom híveinknek nem tetszett, a magyaros forma épületeinktől elütött, azért a történelem és a reális számítás lett irányadónk. Templomunk a régi magyar templomok ó-francia tetőzetét nyerte, amelyet

azonban nem vastag léglafalak, hanem erős vasbeton oszlopon nyugvó betonkoszorú hor-
doz. A vasbeton oszlopok bordaszerűen kiálló
vonalaiba szépen illenek a hosszúkás egyenes-
vonalú ablakok. A tornyunk örtorony. Falán
lőrés ablakokkal. tetején a világ négy tája felé
kilátóval. Célunkat, hogy templomunk mo-
dern és mégis jellegzetesen magyar legyen,
szakértők szerint elértük.

A templom beton alapokkal, égetett téglá-
ból épült, fa tetőszerkezettel, illetőleg mennye-
zettel, amely mennyezet ívesen van kiképezve
és a tetőszerkezettel összedolgozva. A mennye-
zetet alulról heraklittal burkoltuk, amelyre
nád és vakolat jött. A tető és a torony hódfar-
kú cseréppel van fedve. A templom, valamint a
torony külseje terméskő lábazattal, fehér, fé-
sült nemes vakolattal készült. A belső vakolat
síma, meszes vakolat világossárga festéssel.

A templom padlózata mozaiklapokkal, az
Úrasztala és a szószék körül fehér műkövel, a
karzat és a tanácsterem padlózata pedig hajó-
padlóval van borítva. Az ajtók tölgyfából, az
ablakok puhafából készültek. Az ablakok dupla
üvegezésűek, a külső közönséges ablaküveg, a
belső katedrál-üveg. A szószék mögötti fal egé-
szen az orgona karzat mellvéd magasságig
tölgyfával van burkolva, ugyanez a burkolata
a szószékekkel szemben lévő nagy karzat mell-
védjének és tartóoszlopainak. A templom pad-
jai gőzölt bükkfából készültek. Az Úrasztala és
a szószék anyaga tölgyfa. A fűtést express-
heating kályhával akarjuk megoldani, mindad-

dig, míg a tervbevett villanyfűtést be nem állítjuk. A villany a templom összes helyiségeibe be van vezetve.

A templom belső mérete 10x20 m. belmagassága 10.7 m. A főbejárat fölött egy 10x6 m nagyságú karzat van. Ezen karzattal szemben van egy kisebb karzat 4.5x6 m mérettel az orgona elhelyezésére. A kisebb karzat alatt van elhelyezve a tanácsterem 4.5x6 m alapterülettel. Tanácstermünk előtt kis előszoba van, onnan nyílik a WC. A torony, valamint a tanácsterem alatt pince van.

A főbejáratl szemben van elhelyezve a szószék, fölötte a kis karzaton a 16 változatú orgona. A szószék előtt van az Úrasztala. Az Úrasztalától jobbra és balra presbiteri padok vannak. A baloldalon lévő első presbiteri padnak a fal felé való meghosszabbításában nyer elhelyezést az orgona két manuális játszóasztala.

A templom főhomlokzatának magassága a talajtól a gerincig mérve 14.6 m. A torony magassága a talajtól a csillagig 36.3 m.

A templom férőhelye a következő:

- 1.) Lelkészi ülőhely 4.
- 2.) Presbiteri ülőhely 24.
- 3.) Templomi ülőhely 168.
- 4.) Karzati ülőhely 102.
- 5.) Templomi állóhely 150.
- 6.) Karzati állóhely 60.

A templomot Szegheő Zsigmond építész-mérnök tervei alapján vitéz Bácsalmásy Mihály építőmester építette.

Egyesületeink és a gyülekezet belmissziói munkája.

Irta: Sercs Endre, a S.D.G. kollégium elnöke.

Az első, ideiglenes templom körül kialakuló gyülekezet folytonos szaporodása arra készítette az egyház presbitériumát, hogy a belmissziói munkát elmélyítse és kiterjessze. A munka nélkülözhetetlen volt a város nagy kiterjedése és több egyházzagunk anyagi elesettsége miatt. Előbbi ok folytán sokan elmaradtak a templomból, az utóbbi ok pedig az anyagiakon keresztül a lélekalászat zsákmányává tette szegény híveinket. A mi belmisszióink két irányban mozgott. Elvinni Isten Igéjét a templomtól távol lakó híveinkhez is, az Ige foglyaivá tenni őket. Amilyen mértékben úrrá lett ezek fölött az emberek fölött az Isten akarata, olyan mértékben fogyott lakóhelyük és a templom közti távolság. A minden csütörtök este tartott kedves vallásos esték és bibliáórák pedig annyira meggazdagították szegényebb sorsú híveinket is, bőséges lett adományuk és valahányszor segítségre szorult lestvéreink egyike, mindig tudtunk lámogatást nyújtani. Az 1934—1938. években belmissziói munkánk egyetemes volt és nem tagozódott ágakra asszerint, hogy kikre irányul, vagy kik végzik.

Munkásai arra alkalmas férfiak és nők voltak.

1938. évvel a lélekszámban megszaporodott gyülekezet az öskeresztyén életformáiból kilép s a szükség által követelt módon széltagolja belmissziós munkáját.

A Soli Deo Gloria kollégium alakul meg elsőnek s magába gyűjti a középiskolás ifjúságot; fiúkat, lányokat egyaránt. Komoly munkájával csakhamar megnyeri a gyülekezet bizalmát, mert ez az egyesület hivatott arra, hogy a jövő kor számára gerinces magyar, egyházunkhoz hűséges férfiakat és nőket neveljen, lelküket bibliakörökben az Igével, tudásukat pedig hasznos olvasmányokkal és előadásokkal gazdagítják.

A Nőegylet Nagy Sándor lelkipásztor és Szekeres Jánosné elnöknő vezetésével indítja meg munkáját. Vállalták a szegénygondozást, a betegek, elesettek vigasztalását, a tévelygők felkeresését. Mivel felismerték, hogy másokat csak úgy tudnak előbbrevinni hitben, szeretetben, ha előbb maguk is erőt gyűjtenek az élet könyvéből, a Szentírásból, ezért minden héten egyszer az Ige világossága köré gyűlnek lelkipásztorunk vezetésével.

A vasárnapi iskola az S.D.G. munkakörében alakul meg gyülekezetünk legkisebbjei, az elemisták számára. Már zsenge gyermekkorban bele vetjük itt a jó magot gyermekeink szívébe. Református keresztyén légkör veszi őket körül a vasárnapi iskolában. Megtanulnak énekelni, imádkozni, nemesen játszani. Ha egyik, vagy másik a családi körben rosszat lát, a vasárnapi

iskola az ott nyert benyomással feledtetni akarja azt. Legszebb elismerést vasárnapi iskolánkról egyik édesanya adta, mikor így szólt: -- Nem tudom, mi van kislányommal, de mióta ide jár, egészen megváltozott és a Bibliát is olvasa. Szép munkát végzett itt Szekeres János presbiterünk.

A Keresztyén Ifjúsági Egyesület a legfiatalabb szervezet gyülekezetünkben. 1941. őszén alakult meg. Az iskolába nem járó ifjúságunkat foglalja magába. A Bibliával való foglalkozás, nemes szórakozás, amivel más haszontalan, sőt káros környezetből kivonjuk őket, aránylag rövid idő alatt is érezteti hatását.

Az egyházunk előbbieken felsorolt belmissziói egyesületei a saját keretei között végzett munkából sokszor kilépnek és összefogva jelentkeznek egyházunk munkamezőjén. Így együtt csinálják a nagyobb rendezéseket, egyházi ünnepélyeken mindegyik szerephez jut. Különösen kedves a karácsonyi szeretetmunkájuk. Mulattató előadással pénzt szereznek. Aztán házról-házra járnak, adományokat gyűjtenek; ruhát, élelmet kérnek. Amikor átvizsgálják az adakozók névsorát, látják, hogy mindenki adott, csak a legszegényebbje nem. Ők majd kapnak tőlünk. A Nőegylet, S.D.G., K.I.E., a kis vasárnapi iskolások lázasán készülődnek. Végre itt a nagy nap, a karácsony előtti vasárnap délutánja. Az egyik bibliát olvas, a másik magyarázza, a harmadik imádkozik, a negyedik szaval, az ötödik ünnepi beszédet mond, a kis vasárnapi iskolások, a

gyülekezet dédelgetettjei meg karban éneklék a Krisztus Urunknak áldott születését és az Ő néma éj, szentséges éj örökszép énekét. A templom tömve, kigyulnak az illatos fenyőn a gyertyák, jő a legszebb, az utolsó műsorszám. Évről-évre beteljesedik Krisztus főpapi imája. (János ev. 17. r.) A gyülekezet tagjai testvéri szeretettel egymást ajándékozzák meg: a tehetősebbek a szegényebbeket, a nagyok a kicsinyeket, az egyház vezetősége fiainkat és leányainkat. Mindenki boldog, mindenki megelégedett.

Egyesületeink egyházunk nehéz munkájában a templomépítésben is hathatós segítséget jelentenek.

Talán ez az első eset, hogy egyházunk belmissziós munkájáról beszámolórt adunk. Kifelé gyülekezetünkön kívül nagyon nem is hallottak róla. Mi ugyanis nem propaganda belmissziót csinálunk, hanem alázatos, csendes belmissziói munkánk van. Nem azt akarjuk, hogy beszéljenek rólunk, hanem azt akarjuk, hogy az Isten szóljon hozzánk. Ezért telik meg nálunk a templom, ezért tudjuk egymásnak tovább adni a kegyelmi ajándékainkat, ezért áldott meg Isten a szép új templomunkkal. Nincs ebben semmi érdekünk, minden az Örökkévaló nagyságáról, jóságáról, szeretetéről beszél. Mindezekért egyedül Istené a dicsőség.

Búcsú kicsiny templomunktól.

Kicsiny templomunktól, amelyben 1934-1942. években imádtuk Istent, 1942. november 1-én tartott istentisztelettel búcsúztunk el. Istenigéjét I. Mózes 28. rész 16. verse alapján hirdettük. Istentisztelet végén elénekeltük a himnuszot, majd Nagy Sándor lekipásztor az alábbi beszédben köszönte meg Udvaros Ferenc th. főgondnok áldozathozatalát, amellyel 8 éven át templom részére kelyiséget adott.

Isten gyermekeihez nem illik a hálátlanság. Most hát, miután Istenigéjével elbúcsúztunk e hajléktól, amely mint a kagyló, drága gyöngyöt termel, Isten ékességét, benne hívő, neki engedelmeskedő lelkeket nevelt, feléd fordul testvérünk mindannyiunk orcája. Szívünkéből a hála, ajkunkról a köszönet száll feléd. Kőből, téglából épített hajlékot adtál, hogy Isten temploma legyen és megépült általa emberi szivekből, élő kövekből a láthatatlan templom. E láthatatlan templom boltívei alatt testvérek hajtják meg ma előtted fejüket. Cselekedeted tanítás számunkra. Amikor nagyon megpróbált Isten, nem zúgolódtál, hanem hajlékot adtál nagy Neve tiszteletére. Ma előtted is ritkul a titkokat takaró fátyol és vallod: Azt bünteti, kit szeret.

Kérjük a Mindenhatót, áldjon meg téged, áldja meg tiszta szívű hitvesedet, áldja meg gyermekeidet. Isten pedig egyházunk jövőői sorában egyszerű emberek, és I. Rákóczy György, Lorántffy Zsuzsanna mellé odaírja nevedet: Udvaros Ferenc.

270 N 28

28104 - Levéltár

Nagy Sándor

A Hálaadás templom alapjától a csillagig : templomépités története / Nagy Sándor. -

Érsekújvár : Érsekújvári Ref. Egyház., 1942. - 32 p. ; 17 cm.

[Az Érsekújvári Református Fiókegyház HALAADÁS temploma]

726

270

Templomépítés
Egyháztörténet - Érsekújvár
Érsekújvári Református Egyház